

Riktlinje för jämställdhetsintegrering

Bakgrund och inledning

Jämställdhet är en prioriterad fråga för Region Norrbotten. Regionen arbetar i linje med det övergripande jämställdhetspolitiska målet: Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Målet är också nedbrutet i sex delmål:

1. *En jämn fördelning av makt och inflytande.* Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.
2. *Ekonomisk jämställdhet.* Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
3. *Jämställd utbildning.* Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
4. *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.* Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
5. *Jämställd hälsa.* Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma förutsättning för en god hälsa och erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
6. *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.* Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

På uppdrag av regeringen tar Länsstyrelsen Norrbotten fram en länsstrategi för jämställdhet. I Norrbottens jämställdhetsstrategi *Ett jämställt Norrbotten 2024-2030* har Norrbottens jämställdhetsdelegation haft en betydande roll i framtagandet, förankringen och beslut av prioriterade områden. Regionen är en delegat i jämställdhetsdelegationen. Strategin lyfter fram tre prioriterade områden där ett strategiskt och systematiskt arbete med jämställdhet kan göra stor skillnad. Dessa prioriterade områden är:

1. En jämställd samhällsomvandling
2. Omfördela makten mellan kvinnor och män
3. Ökad upptäckt av mäns våld mot kvinnor

För att uppnå dessa mål använder Region Norrbotten jämställdhetsintegrering som strategi. Det innebär att verksamheten systematiskt synliggör och analyserar vilka konsekvenser olika förslag och beslut får för kvinnor respektive män. Den kunskap som detta medför ska i nästa skede ligga till grund för utformningen av verksamhetens planering, genomförande, uppföljning och utveckling på alla nivåer inom all verksamhet.

Genom undertecknandet av den europeiska jämställdhetsdeklarationen (CEMR) år 2008 har Region Norrbotten ställt sig bakom ett antal principer för sitt agerande, nämligen att jämställdhet är en grundläggande rättighet, att avskaffandet av stereotypa uppfattningar om kön är avgörande för att uppnå jämställdhet samt att jämställdhetsintegrering av alla regionens verksamheter är nödvändigt för att främja jämställdhet. Under 2024 undertecknade regionen de 9 nya artiklarna i CEMR deklARATIONEN.

Region Norrbottens ambition och vilja är att skapa goda jämlika och jämställda livsvillkor för kvinnor och män, flickor och pojkar samt personer med andra könsidentiteter. Regionen ska tillhandahålla och erbjuda likvärdighet i service, tjänster och verksamhet där rättvis resursfördelning råder.

Lagrum och styrande förutsättningar

- SFS 2008:567. Diskrimineringslag.
- Agenda 2030 för hållbar utveckling. Mål 5, jämställdhet, är särskilt prioriterat.
- Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR).
- Regional utvecklingsstrategi för Norrbotten.
- Norrbottens jämställdhetsstrategi, *Ett jämställt Norrbotten 2024–2030*.

Mål och syfte

Målet för Region Norrbotten är att stärka och utveckla sitt jämställdhetsarbete vilket innefattar att förverkliga de nationella jämställdhetspolitiska målen. Syftet med riktlinjen är att bidra till en tydlig riktning för hur Region Norrbotten ska arbeta med jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsintegrering motverkar att jämställdhetsarbetet bedrivs i skymundan eller vid sidan av annan verksamhet. Jämställdhetsarbetet ska vara en del i det ordinarie arbetet.

Förutsättningar för att genomföra riktlinjen

För att lyckas med jämställdhetsintegreringen krävs resurser i form av tid och engagemang. Kunskap inom området är också en viktig förutsättning. Arbetet med jämställdhet behöver ske överallt, i alla led, i alla verksamheter, av alla medarbetare. Det kräver samtligas delaktighet.

Omfattning

Riktlinjen utgör grunden för regionens arbete med jämställdhetsintegrering och vänder sig till samtliga medarbetare. De förtroendevalda inom Region Norrbotten ansvarar för att säkerställa att riktlinjen efterlevs.

Riktlinje

Riktlinjen ger ett stöd för hur jämställdhetsperspektivet ska genomsyra den ordinarie verksamheten. De ambitioner som kommer till uttryck i riktlinjen ska också genomsyra styrdokumentet på alla andra nivåer i styrkedjan för att omsättas i praktiskt arbete. En vanlig bonuseffekt av arbete med jämställdhetsintegrering av styrprocesser är att verksamheten upptäcker allmänna brister i styrningen, eller för att använda liknelsen med styrkedjan, att verksamheten får syn på brustna eller svaga länkar.

Jämställdhetsperspektivet ska vara synligt i mål, budget och andra styrdokument

Om kön syns i målformuleringar så krävs att måloppfyllelsen är lika god för kvinnor respektive män och att uppföljning också görs på kön. ”Beköning” av mål tvingar på så sätt in ett jämställdhetsperspektiv i styrningen. De förtroendevaldas uppgift är att uppmärksamma att det i beställning, beslut, underlag och uppföljning finns ett jämställdhetsperspektiv. Om detta saknas ska underlagen återremitteras.

Uppföljning

Att systematiskt sammanställa data är en förutsättning för både uppföljning och utvärdering. De mål som finns i organisationen bör löpande följas upp och alltid ha ett jämställdhetsperspektiv. Uppföljning är en form av kontinuerlig granskning av arbetet, som löpande tar ställning till om uppsatta mål följs (i detta fall de jämställdhetspolitiska målen), om det som är planerat genomförs och om planeringen behöver justeras. Utvärdering är en form av noggrann efterhandsbedömning vid en viss tid, exempelvis av om målsättningar har uppnåtts. Det är viktigt att uppföljningen kompletteras med eventuella förslag på åtgärder som kan minska ojämställdheten.

Individbaserad statistik ska redovisas efter kön

Könsuppdelad statistik är en förutsättning för allt jämställdhetsarbete. Med kön avses i detta sammanhang det juridiska kön som framgår av personnumret. Det är viktigt att resurser avsätts så att samtliga system kan hantera könsuppdelad statistik.

Statistik ska alltid analyseras

I jämställdhetsarbetet används kön som första indelningsgrund därför att jämställdhet handlar om förhållandet mellan kvinnor och män. För att säkerställa likvärdig vård och service och jämställd fördelning av resurser måste den könsuppdelade statistiken analyseras. Det betyder att granska om det finns skillnader mellan kvinnor respektive män samt om skillnaderna består över tid. Detta är viktigt för att uppmärksamma eventuella könsmonster. Analysen bör därför hitta orsaker till dessa skillnader samt ta fram förslag på åtgärder som leder till att minska ojämställdheten.

Alltid kön, men inte bara kön

Jämställdhetsmålen bygger på en intersektionell jämställdhetsanalys. Det betyder att verksamheten ska fungera likvärdigt och bra oavsett medborga-

rens kön, detta gäller även oavsett könsidentitet eller –uttryck, etnicitet, religion, funktionalitet, sexualitet, ålder, ekonomisk bakgrund och/eller andra maktordningar.